

Een boom, een heester of toch een struik?

Hoe gaat een gemeente op een nette manier om met een overlastboom?

Beng... Wat voor boompje is dit? En hoe kom ik hier? Die nacht lig ik wakker. Om te bedenken wat voor soort boom of heester het was die nog maar net verhinderde dat ik de sloot inrolde. En wat een belachelijke muts de chirurg ophad. 'Zo, u ziet er echt niet uit', grapte ik nog. 'Volgens mij heb ik een plakoksel, dokter.' 'Ja, mevrouw, en daar gaan we nu direct verankering in zetten.' 'Ik trek u wel op aan uw fietsbroek', hoorde ik hem bij de sloot nog zeggen. Beelden van gênante Tour de France-reddingsacties trokken voorbij. Nou nee, laten wij dat dus maar niet doen. Fietsbroek? Ik rijd nota bene op een superlangzame huisvrouwenfiets.

Auteur: Kitty Goudzwaard

Maar dat boompje... Ik kon net mijn voeten naar mijn middel optrekken om ze tegen een wat stevigere loot te zetten en mijzelf verder de slootkant op te drukken. Volgens mij was het een kleine meerstammige struik. Een Acertje, of een hazelaartje, als natuurlijke vangrail. Ik heb nu ook een heel ander beeld bij de term 'verkeersgeleiding door bomen'. Toch hoor ik ook andere geluiden. Staan er niet veel te veel bomen langs de wegen, geven die geen overlast, Kitty? En hoe lossen wij al die klachten op, mevrouw Goudzwaard? Er spookt van alles door het hoofd op dat nachtelijke uur in de donkere ziekenzaal.

Overlastbomen

Overlastbomen die te veel klachten geven? Hoe handelt een gemeente dat op een nette manier af? Of, beter gezegd: hoe hoort het bevoegde bestuursorgaan zich bij klachtafhandeling te gedragen? Formeel gezien is dat 'volgens de algemene beginselen van behoorlijk bestuur' (a.b.b.b.).

Bijvoorbeeld:

Het legaliteitsbeginsel. Bevoegden moeten een wet als grondslag hebben. Dus zomaar stellen dat betaald moet worden voor de afhandeling van een klacht is not done. Maar ook het beschermen van bomen tegen overlastklachten in een Bomenverordening kan niet, als dat strijdig is met een hogere wet.

Het gelijkheidsbeginsel. Gelijke gevallen horen op een gelijke manier beoordeeld en afgehandeld te worden. Het gelijkheidsbeginsel is lastig, want het komt maar zeer zelden voor dat gevallen echt gelijk zijn en dus ook een gelijke beoordeling krijgen of een gelijke uitkomst geven. Wel moet het weerleggen van een beroep op het gelijkheidsbeginsel gedegen gebeuren.

Het zorgvuldigheidsbeginsel. Het college dient bij klachten zorgvuldig feiten te verzamelen en onderzoek te doen en de burger correct te bejegenen. Nu zal dat niet bij iedere bomenklacht mogelijk zijn. Soms zijn dat er gewoon te veel. Maar

komt een klacht steeds terug of komen klachten van een hele buurt op het bureau, dan moet toch deugdelijk onderzoek worden gedaan. Not done: 'U klaagt alleen maar omdat u verder niets te doen heeft...'

Het motiveringsbeginsel. Ook beslissingen rond klachten moeten gedegen gemotiveerd worden. Daar hoort een logische en begrijpelijke onderbouwing bij.

Het rechtzekerheidsbeginsel. Een onduidelijke toezegging kan grote gevolgen hebben. Een burger zou per abuis kunnen begrijpen dat hij grootschalige overhang mag weghalen, om dan later een grote schadeclaim op de mat te krijgen. Beslissingen horen dus duidelijk te zijn, zodat een burger precies weet wat zijn rechten en plichten zijn.

Het vertrouwensbeginsel. Heeft een toezegging van een boombeheerder waarde? Hoogstwaarschijnlijk niet. Een klager mag alleen afgaan op beslissingen van het bevoegde

6 min. leestijd

bestuursorgaan. Bij het beheer van bomen zal dit het college van B en W zijn. Is de ambtenaar gemandateerd om in naam van het college beslissingen te doen, dan mag een burger op zijn toezegging vertrouwen. Maar doet een wethouder een toezegging, dan juist weer niet. Want slechts het gehele college van B en W is het bestuursorgaan en niet de wethouder als eenling. De wethouder die aan een zaal vol boze burens een belofte doet, gaat dus buiten zijn bevoegdheid. Zijn toezegging is mogelijk niet afdwingbaar.

Verbod tot misbruik van bevoegdheid. Een bevoegdheid mag alleen gebruikt worden waarvoor hij bedoeld is.

Fair play. Een overheid handelt klachten op een open en eerlijke, onpartijdige wijze af. Ze mag dus geen informatie achterhouden of de burger bewust op het verkeerde spoor zetten.

Verbod op détournement de procédure. De klager mag niet bewust naar een lichtere procedure geleid worden, terwijl er een andere procedure openstaat met meer waarborgen. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn indien voor mediation gekozen zou worden met de bindende afspraak dat geen beroep bij de rechter meer openstaat. De klager moet dan wel terdege gewezen worden op die consequentie.

Nationale ombudsman

Er is dus een hele rits a.b.b.b. als werkprotocol voor de afhandeling van een overlastklacht. En wat staat een burger aan (rechts)bescherming open als het college van B en W zich bij de klachtafhandeling niet correct gedraagt? Met een beslissing over een overlastklacht kan de burger niet naar de bestuursrechter. Hij kan dus ook niet officieel 'bezwaar' aantekenen. En dus ligt er geen hoorzitting bij de bezwarencommissie in het verschiep waar hij zijn verhaal kan doen. De burger zal dan naar de burgerlijke rechter moeten, en dat is toch vaak een hele stap. Om gedragingen van overheden toch eenvoudiger te kunnen beoordelen, is de Nationale ombudsman (NO) in het leven geroepen, als een van de Hoge Colleges van Staat. De NO als persoon heeft natuurlijk ook zijn uitstraling op de lijn die dit college volgt. De NO mr. Brenninkmeier heeft een gerespecteerde en grote bijdrage geleverd aan de bekendheid van de NO. Momenteel is er na een roerige wisseling van de wacht een nieuwe NO, Reinier van Zutphen. Samen met 170 medewerkers buigt hij zich over klachten van burgers over gedragingen van overheidsinstanties. De NO begint een onderzoek naar aanleiding van klachten van burgers, of start op eigen initiatief een onderzoek. De NO heeft dan heel wat bevoegdheden. Het college van B en W zal ver-

plicht moeten meewerken aan het onderzoek. Ook is er voor opgeroepen getuigen een verplichting tot meewerken. Dat kan dus ook een boombeheerder zijn. Een onderzoek kan gaan over de trage afhandeling of het niet beantwoorden van klachten van burgers. Een burger heeft niet zomaar toegang tot de NO. Eerst moet over de gedraging geklaagd worden bij de overheidsinstantie zelf, want deze hoort de kans te krijgen om de klacht zelf af te handelen. De laatste tijd merk ik bij boombeheerders een zekere schichtigheid ten opzichte van de NO. Toch is die beduchtheid niet echt nodig, zolang men maar de juiste werkwijze kiest.

Praktijk van afhandeling

In de dagelijkse praktijk zie ik dat de afhandeling van klachten rond bomen nogal verschilt van de manier waarop dat enkele decennia geleden gebeurde. Uit wat oudere documenten rijst soms het beeld op van een zekere 'juridische creativiteit', die vandaag de dag in strijd zou zijn met de a.b.b.b. De juridische kennis bij boombeheerders is bovendien veel groter dan vroeger. Ik merk ook dat er meer samenwerking is tussen hen en de gemeenteraatsjurist, en als men er niet uitkomt, wordt er een beroep gedaan op een externe boomdeskundige of iemand met juridische kennis. Boombeheerders willen lang niet altijd dat hun beslissing over de klacht aanvaard wordt. Men wil juist een beslissing die bij rechtsgang of bij de NO overeind blijft. Ook de (juridische) instrumenten die gemeenteraden of het college van B en W inzetten om bomen te beschermen, zijn veel meer in overeenstemming met de a.b.b.b.

Er wordt tegenwoordig meer bomenbeleid opgesteld en geschreven overlastbeleid is gemeengoed. Ook zijn er volop gemeenten die werken met vastgelegde criteria voor het beoordelen van overlastklachten. Die zullen ook steeds meer voldoen aan de a.b.b.b. Maar ook bij twijfel treedt men adequater op. Ernstige overlastklachten worden niet meer eindeloos en ongemotiveerd afgewezen, maar men komt de burger tegemoet door een correcte bejegening. Voorbeelden hiervan zijn: meer overleg met de klager, een bezoek ter plaatse samen met de klager, een schouw met een deskundige, een onafhankelijke beoordeling door een boomdeskundige of jurist et cetera. Het doel is om zo tot een gedegen onderzoek en afweging van belangen te komen. En dat is juist wat hoog in het vaandel van de NO staat.

De uitspraak van de NO heeft geen gezag, zoals de uitspraak van een rechter. Het is meer een aanbeveling aan het college van B en W of aan de raad. Het bestuursorgaan kan zelf bepalen wat men met

de uitspraak van de NO doet. Toch heeft een negatieve uitkomst van een onderzoek wel degelijk impact in een gemeente. Het is dus niet de bedoeling een aanbeveling aan de kant te gooien. Die duikt later toch weer op, en dan vaak in een bijzondere vorm: woedende burgers en een beschadigd bestuursorgaan. Een tip: lees als boombeheerder eens wat uitspraken van de NO. Dan wordt ook duidelijk wat er van klachtafhandeling wordt verwacht. Bouw zelf eens een klachtafhandeling op zoals de NO dat doet. Verwerk feiten, schrijf een goed onderbouwde beoordeling van de klacht en motiveer duidelijk en gedegen waarom de overlastklacht wordt afgewezen.

NO: een Hollandse iep

Uitspraken van de NO met betrekking tot overlastklachten kunnen een afdeling boombeheer rauw op het dak vallen, vooral als het gaat om beschermwaardige houtopstanden die in hun ogen slechts een lichte mate van overlast geven. Of, anders gezegd: slechts gezeur geven. Toch is het bestaan van dit college, de NO, iets waar wij allen trots op mogen zijn. In ons Hollands iepenlandje heeft de burger via meerdere ingangen rechtsbescherming, zelfs als het gaat om de gedraging van een overheidsinstantie. En dat onderscheidt ons van 'bananenrepublieken'.

De auteur mr. A.V.K. (Kitty) Goudzwaard is werkzaam als boomjurist bij Cobra groenjuristen. Cobra groenjuristen is onderdeel van Cobra adviseurs (www.cobra-adviseurs.nl). Lezers kunnen vragen stellen over dit artikel via k.goudzwaard@cobragroenjuristen.nl

Juridische kwesties bespreken? Schrijf u in voor de basis cursus 3 september of de verdieping op 5 november. Kijk op de cursusagenda van Cobra-adviseurs.nl voor meer informatie.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5310